

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет педагогічний
Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної
освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З НАРОДОЗНАВСТВА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Дошкільна освіта»
Спеціальність 012 Дошкільна освіта
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
теорії та методики дошкільної і
спеціальної освіти
Протокол №1 від 29 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Методика проведення занять з народознавства
Викладач (і)	Марчій-Дмитраш Тамара Михайлівна
Контактний телефон викладача	0977635767
E-mail викладача	tamara.marchii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/3794
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є засоби, форми, методи, прийоми ознайомлення дітей дошкільного віку з українськими народними традиціями, культурою, звичаями, оберегами, символами та прилучення їх до національного духовного надбання українського народу. Освітній компонент «Методика проведення занять з народознавства» має на меті покращити психолого-педагогічну і методичну підготовку майбутніх вихователів з питань теорії та історії української народної педагогіки, української національної культури, символіки, оберегів, звичаїв, традицій тощо.

Зміст дисципліни охоплює народознавчі поняття, основи передового педагогічного досвіду з використання народознавства в дошкільній освіті, зміст ознайомлення дітей з рідним краєм, національною культурою, традиціями, звичаями, методика роботи з художніми текстами, народознавчою літературою, складання сценаріїв свят, розваг, вечорів, розробки планів-конспектів занять, використання малих жанрів українського фольклору (прислів'я, приказки, загадки, утішки, забавлянки, мирилки, голосилки, легенди, оповідки, ігри тощо) відповідно до кожної вікової групи, актуальні проблеми становлення та розвитку українського народознавства.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення освітнього компонента є формування у здобувачів вищої освіти професійної компетентності в оволодінні практичними вміннями й навичками роботи з дітьми дошкільного віку для ознайомлення з народознавством.

Основними цілями вивчення дисципліни є:

- ознайомити майбутніх педагогів з витоками українського народознавства для подальшого творчого використання у навчанні і вихованні дітей

дошкільного віку та з передовим педагогічним досвідом в галузі дошкільної освіти;

- розширити уявлення студентів про українське народознавство, засоби, форми та методи використання народознавчого матеріалу у педагогічній практиці;

навчити складати плани-конспекти занять з ознайомлення дітей дошкільного віку з народознавством, сценарії розваг, національних свят.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Фахові компетентності:

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

Програмні результати навчання:

ПР-01 Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-09 Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.

ПР-15 Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-18 Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 90 год.	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12/6
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18/8
самостійна робота	60/76

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4	012 Дошкільна освіта	другий	нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Теоретичні основи методики проведення занять з народознавства.	2		4
Тема 2. Історія розвитку етнопедагогіки як галузі народознавства		2	6
Тема 3. Завдання та зміст ознайомлення дітей дошкільного віку з елементами народознавства.		2	4
Тема 4. Обряди, звичаї, традиції українського народу.	2		4
Тема 5. Побут українського народу.	2		6
Тема 6. Ознайомлення дітей дошкільного віку з народними промислами, ремеслами та мистецтвом українського народу.		2	4

Тема 7. Малі жанри українського фольклору в роботі з дітьми дошкільного віку.	2	2	4
Тема 8. Українська народна казка в ЗДО.		2	4
Тема 9. Українські народні пісні та методика їх використання в роботі з дітьми дошкільного віку		2	4
Тема 10. Українські національні народні ігри в ЗДО.	2		4
Тема 11. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з символами України.	2		4
Тема 12. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з родинними стосунками та сімейними традиціями.		2	4
Тема 13. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з рідним краєм.		2	4
Тема 14. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з народною метеорологією.		2	4
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf)</p> <p>Вид контролю – екзамен. Максимальна кількість балів – 100. Практичні і лабораторні заняття – 45 балів. Контрольна робота – 5 балів. Підсумкова екзаменаційна робота – 50 балів.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Відповідно до навчального плану, студент виконує одну письмову контрольну роботу. Головна її мета – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних і методичних положень курсу. При цьому студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими фактами він користувався.</p> <p>Контрольна робота – 5 балів.</p>

Семінарські заняття	Практичні заняття проводяться з метою формування у студентів умінь і навичок з дисципліни, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття передбачають попередній контроль знань студентів. Оцінки за практичні заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни. Максимальна оцінка – 10 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань.
Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен. Форма здачі – комбінована (усна, письмова).

7. Політика навчальної дисципліни

- Письмові роботи виконуються відповідно до тематики лекцій, зазначених у силабусі.
- Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.
- Відвідування занять. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.). Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 309 від 19 травня 2023 р.).
<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/organizatsia-osvitnjogo-protsesu.pdf> та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).
<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.
- Неформальна освіта. Результати неформальної освіти зараховуються згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»
<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20B_azovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
 2. Білан О. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / за заг. ред. О. Низьковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.
 3. Дитина: освітня програма для дітей від двох до семи років / автор. колектив; наук. керівник В. Огнев'юк. К., 2016. 304 с.
 4. Дроботій О., Кривоніс М. Патріотичне виховання в ДНЗ. К.: Ранок, 2017. 192 с.
 5. Марчій-Дмитраш Т., Тринок В. Сучасні підходи до використання українських народних традицій у патріотичному вихованні дітей дошкільного віку. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2022. № 6 (11). 510 с. С. 264-277. <http://194.44.152.155:8080/handle/123456789/13023>
 6. Морозенко М. Наші звичаї та традиції. К.: ІРІО, 2023. 208 с.
 7. Народознавство. Творча майстерня народних митців / уклад. Л. Яковенко. Х. : Видавництво «Ранок», 2016. 16 арк. у папці.
 8. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук] / за заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. К. : Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
 9. Marchii-Dmytrash T., Boryn G. Peculiarities of future educators' training for the forming of the fundamentals of national consciousness in children of older preschool age. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. Pedagogy*, 10 (1) (2023), 187-196. [Vol. 10 No. 1 \(2023\) | Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University](https://journals.pnu.edu.ua/index.php/jpnu/article/view/6732/7028)
<https://journals.pnu.edu.ua/index.php/jpnu/article/view/6732/7028>
 10. Marchii-Dmytrash T., Boryn G. Professional training of future educators for the usage of ethnological-aesthetic means in work with children of senior preschool age. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. Pedagogy*, 9 (1) (2022), 123-130. doi: 10.15330/jpnu.9.1.123-130. <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/jpnu/article/view/6177>
 11. Marchii-Dmytrash T. Organizing of educational space of institutions of preschool education: subject and ethnological environment. *Moderní aspekty vědy: XX. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022. str. 624. S. 102-127.* <http://perspectives.pp.ua/public/site/mono/monography-20.pdf>
 12. Matishak M.V., Marchii-Dmytrash T. M. Psychological and pedagogical conditions of future educators' training for the national-patriotic education of preschool age children. *Наука і техніка сьогодні (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки»)*. 2022. № 7(7). 270 с. С. 98-112. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-7\(7\)-98-112](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-7(7)-98-112)
- Додаткова література
13. Білан М., Стельмашук Г. Український стрій. Львів : Фенікс, 2000. 325 с.

14. Богуш А., Лисенко Н. Українське народознавство в дошкільному закладі. К.: Вища школа, 2002. 407 с.
15. Васіна З. Український літопис вбрання [книга-альбом]. К.: Мистецтво, 2006. 448 с.
16. Воропай О. Звичаї нашого народу. К. : Фоліо, 2013. 512 с.
17. Каплуновська О., Кичата І., Палець Ю. «Україна – моя Батьківщина». Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / за наук. ред. О. Д. Рейпольської. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 72 с.
18. Кононенко П. Українознавство. К.: МАУП, 2005. 392 с.
19. Лаврик О. Україна. Все, що робить нас українцями. Х. : Віват, 2015. 256 с.
20. Лановик М., Лановик З. Українська усна народна творчість. К.: Знання-Прес, 2001. 475с.
21. Лепеха Т. Українознавство. К.: Просвіта, 2005. 376 с.
22. Лисенко Н. Етнопедагогіка дитинства: навчально-методичний посібник. К.: Слово, 2011. 702 с.
23. Лозко Г.С. Українське народознавство. Х.: Див, 2011. 512 с.
24. Ніколаєнко В. Народознавство у дошкільному навчальному закладі (2-6 років). Х. : Основа, 2010. 208 с.
25. Ніколаєва Т. Український костюм. Надія на ренесанс. К.: Дніпро, 2005.320 с.
26. Павлюк С. Українське народознавство. К.: Знання, 2006. 568 с.
27. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» / [Андрієтті О., Голубович О., Дяченко Т., Ільченко Т. та ін.]. Т.: Мандрівець, 2012. 104 с.
28. Українська етнологія: навч. посіб. / за ред. В. Борисенко. К. : Либідь, 2007. 400 с.
29. Українське народознавство: навч. посіб. / за ред. С.П.Павлюка. 2-ге вид. К.: Знання, 2004. 570 с.
30. Савчук Б. Українська етнологія. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2004. 559 с.
31. Фоменко Е. Формування національної самосвідомості дітей. Х. : Основа, 2009. 121 с.
32. Хоружа Л. Педагогічна деонтологія: навч-методич. посіб. К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. 96 с.
33. Щербань П. Національне виховання в сім'ї. К., 2000. 258 с.
34. Якухно І. Українознавство. Житомир, 2006. 164 с.

Викладач: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ТМДОС Марчій-Дмитраш Т.М.